

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Lördagen, den 8 Februarii, 1766.

Sedan jag emottaget mit nya ämbete, har min bref = wärpling ansenligen tiltaget. Jag spionerar öfwer hela Riket, skundom och utom des gränser, och detta kan ej wäl ske, utom hjälpsamma händer från flera orter. Jag märker, at förtroende förenar sig med hyslor; jag får ej allena straxt swar på mina bref, utan hedras och af dem jag aldrig kânt. Ej långesedan skref jag til en man uti en nog aflägsen ort i Riket, och fick genast hans bref tillbaka. Jag utber mig lof, at få införa först mit eget, och sedan min wäns bref.

Min Herre,

Et granshnt öga uptäcker alltid något. Jag är Swensk, öfwen som min Herre, och emedan kärleken til mit Fädernesland alltid waret drifffjäderen til mina gerningar; så har jag i synnerhet wintagt mig om, at lära kända inbyggarnes seder och böjelser, jänmwäl i de måst aflägsna orter af landet. Jag tänker en annan gång röga för det almänna, huruwida jag häruti waret lyckelig eller ej.

I

Jag

Jag bekänner at jag i den orten, på hwilken M. H. wistas, är aldramåst främling, och jag wet icke hwad för et oblidt öde har hitintil bortgömt hånne för mig. Kom mig til hjelp i denna saken, och swara mig på några så frågor; men bele mig ej, när jag framställer dem! jag tycks wäl fråga efter lapperi; men just på detta sättet plår jag göra mina säkrasta uträkningar. Frågorna äro följande: 1) Låser man gerna afwisser? 2) Swarföre man ej finner smak i Comödier och Masquerader? 3) Möter man lika glada ansigten morgon, middag, och afton? 4) Tor den fattige med hatten på hufwudet, se den rike stint i ögonen, utan at där, med tydeliga bokstäfwer, läsa sin undergång? 5) Har ålderdomen sin tilbörliga aktning? Jag åstundar med det första Edert swar och förblifwer . .

Sw ar.

Min Herte,

Jag kan intet neka, at edra frågor äro besynnerliga; men at wisa det jag äger för mycken höflighet at bele Eder; wil jag, så godt jag kan, i ordning beswara dem. Et wil jag påminna: man bedrager sig på ingen ting snarare än på nytan. Fråga, en annan gång, efter wigtigare saker; så torde jag, til någon liten del, kunna rikta Edra anmärkningar.

På första frågan swaras, at wi äro, såsom människor,

männisfjor, nygirrige. Wi läse dageligen afwi-
 for på flera tungomål. Knappt har Påfwen fått
 utdela sin wälsignelse, förr än hon på papper fly-
 ger öfwer land och haf til oss, och et wildjur, i
 Frankerike, springer aldrig så fort, at det ju fast-
 nar i blåckhornet hos afwise - Friswaren i Altona,
 hwarisfrån det gör et enda hopp til oss. Wi äge Bok-
 tryckeri, där alt är i full rörelse; och man har märkt,
 at orten, mycket wäl, funde underhålla et Tryckeri til;
 i synnerhet sedan man fått så frodig wårt på Poeter.

Min Herre kan här af sluta, at folket älskar af-
 wisor, sagor och nyheter: ännu mer; wi hafwe
 utom Tryckeri, et besynnerligt slags prässar, hwil-
 ke gifwa oss de snabbasta nyheter. De äro af en
 förunderlig egenkap; de gå på två fötter och
 lifna männisfjor, så noga, at främlingar, ja ofta
 wi hellswe bedragas. Här tryckas endast nyheter,
 och saken går så fort, at tidningen, eller rättare
 sagt fabelen, är färdig med några få trykningar
 af något, som liknar det, wi männisfjor kalla tunga.

Prässen flyttar sig ständigt från et til annat
 ställe, hwilket är just lyckan; ty annars skulle i
 hast en annan trycka om nyheten, och den förre
 mista trycke - lönen, som betalas straxt, med wara
 för wara.

Här är en dräpelig afgång, och nyheter som
 sandkorn wid Falkenberg. Låt se om jag kan på-
 minna mig några af dem jag, mot min wilja,
 hört. Un satt et band på et wifse fruntimmer
 uti oordning i Kyrkan, hwilket otroligen skadade
 hannes uplåt; ty hon gick dit, mindre för at rikta

sin själ, än förteckningen på sina tillbedjare. En hånade det på en assemblee, at en af det tåcka könet satte wänstra foten före, då hon likwäl, efter nyasta reglerna, borde taget steget med den högre. En hel contre-dans gick, för denna synden skul, förlorad. En satt håret i olag på en*. En förliftes ej twänne cornetter på en annans huswud. En har et barns-öl hoppat i före wägen förr et bröllop. En hade en wiß man den förmåtenheten, at tilbjudas sin hand åt en Fru, af högre rang, då hon, på en hal gata, stod i fara at göra en hiskelig kulbytta. Historien säger at Fruen ännu rodnar, så ofta hon tänker på denna djärfwa höfligheten. Med flera, dem jag ledsnar wid at minnas.

Jag swarar på andra frågan, at jag märker, min Herre wära på denna orten större främling än jag trodt. Wi äge wäl ej något ständigt band af Comödianter; icke des mindre hafwe wi, då och då, deras besök. Synnerhet har et Tyiskt band, ej långesedan förwårswat sig almånhetens loford, och tillika en ansenlig del af deras pengar.

Desutom hafwe wi dageligen comödier: en gammal knarvig, men får gubbe, som har åfwen så många dårstaper i hjernan, som fåror i pannan och dueater i kistan: en ung flicka, som har et hjerta af stål; men så illa hårdadt, at det smälter af en enda stråle från et kårt öga: en
ung

* Detta kunde, efter nyare upptäckter, hjelpas; om man wille låta förnk sig til at, natten förtut, hwila i en tunna.

ung herre med en guld-bourse, i dag så tjock, som en krögare, och i morgon så tun, som en pannekaka, spela, hvar och en, sin rolle så öfvermåttan väl, at ingen ting kan vara naturligare, och så theatrer skulle kunna upvisa något förträffeligare.

Masquerader spelas ock, men på et besynnerligt sätt. Masquen är så gles, at han röger ändå in til det minsta drag i ansigtet; men likafult af den förundersiga egenskapen, at man ändå ej känner igen personen. Man möter den, på hwars redlighet man tror sig kunna bygga: man kastar sig i hans famn: man uptäcker sit hela hjerta, och märker då först, med sin stada, at man förtrodt sig åt sin fiende. Gif mig wid tillfälle anledning at så köpa et godt synglas, med hwilket jag må kunna uptäcka dylika bedrägerier, och, åtminstone för min person, förekomma olägenheter.

På tredje frågan, om man möter lika gladda ansigten, morgon, middag, och aftron, lånder til swar, at wi ej äro wande wid himmels-teken. Huru skulle man kunna förmoda detta på en ort, där små göromål, och stora någon uptaga nästan 5 sjettedelar af dygnet? Sönnen spelar på ögnelocken til flockan är 10 före middagen, och ljustiga drömmar om Philips och win, om kort och bouteiller göra at man sofwer sött, men waknar med oro.

Fråga och wigtiga syflor skapa nu bekymmerfulla och mörka ansigten; men, tänk hwad för underverk, dessa bliwa, emot astone, alt ljusare och ljusare. Jag anmärker härwid, at natten,

på wår ort, tyckes wara mycket umbårlig; om hon endast är årnad til sömn: man sofwer ej här, som på andra ställen, bort sin dyrbara tid. Nej, man hushåller med hånne så noga; at en timmes sömn, före midnatt, teknas i boken för Hafweri.

På sjerde frågan swarar jag, at de fattige hos oss äro försigtige. (fattigdom har gerna detta med sig.) Odinjuhet klåder alla människjor wål; men i synnerhet dem, som dragas med fattigdom och en widrig lycka. Desse blotta hufwudet för den rike; så snart han kommer i ögnasigtet, och buga djupt för selske wagns-håstarne.

Anteligen wil jag med få ord beswara femte eller sista frågan. Jag, med flera andra, wårda en ålder, som lyser åfwen så mycket af förfarenhet och dygd, som af grå hår; men wet, at wår ort, för öfrigt, ej är det gamla Lacedemon! Kan hända ordsaken är, at större delen af wåre ynglingar mogna i waggan, och tro sig weta mer än de gamle, som stå färdige at gå i graswen. Jag lämnar i sit wårde, om den är lättrogen, som menar det samma. Alltså har jag korteligen beswarat min Herres frågor, och fast jag ej så noga kan inse hwad nytta, som kan dragas här af; önskar jag likwål, at från den ort, på hwilken M. S. wistas, få en dylik underrättelse. Förblifwer = =

7.

Stads-

Stads-nyheter.

Göthebergsta Werel-priset.

Onsdagen, den 5 Februarii.

London	-	-	81	-	-	Dal. R:mt.
Amsterdam	-	-	73 $\frac{1}{2}$	-	-	M:f R:mt.
Hamburg	-	-	76 $\frac{1}{2}$	-	-	M:f R:mt.

Kundgörelser.

Den 13 dennes, flockan ii före middagen, warder, genom offentligt utrop här i Götheborg, hos Rådman Brusewis, til den måstbjudande försåldt Säteriet Gullbringa, 2 och et ottondedels Hemman, med underliggande 2 Hemman Frälse, 1 dito, Krono-Skatte-Kusthåll, 1 dito, Krono-Skatte, och 1 och et ottondedels Krono-Skatte-Augments-Hemman, samt 6 Lorp, som utgöra 29 dagsverken i weckan til Säteriet, hwilket är belåget i Bohus-lån, Norre Inlands Härad och Håltä Soken. Sjelswa Säteriet, som är wäl belåget och bebygdt, har 34 tunnors årligt utsåde, 900 a 1000 stackars höbord, en wacker trågård, samt utomdes en föks-trågård och en humle-gård, at ej förtiga årtilliga fiske-dammar, stor och tilräckelig skog, af alla slags tråd, och qwarn til husbehof; åsven är et stort och beqwämtligt sille-fiske, på en, Säteriet underlydande ö, anlagt. Närmare underrättelse undfås af bemålte Rådman.

Dagen

Dagen-därpå, eller den 14 i innewarande månad, flockan 11 före middagen, blifwer, åfwen här i Götheborg, och hos bemålte Rådman Brusewis, genom offentligt utrop til den måstbjudande försåldt Säteriet Hyltenås, et halft Hemman, med underliggande 3 Hemman, Rå och Rör, samt 3 och et ottondedels dito, Frälse, och 1 Torp; liksåledes Säteriet Hwilgsberg, 2 Hemman, med underliggande 3 och fem ottondedels Hemman, Frälse; bågge i Elfsborgs Län och Marks Härad belägna. Närmare kundskap om dessa, århållas åfwen hos Rådman Brusewis.

Magister Santesons wakra arbete på wers, öfwer Frälsharens lidande och död, samt upståndelse och himmelsfärd, finnes til köps hos Handelsmannen Ahlgren på Kongsgatan, och Bokhållaren Simberg i Masthugget. Bägge delarne kosta 3 Daler Silfwermynt.

Götheborgska Magasinet för år 1759, håstade i blått papper, och Sturet, år, genom lån, kommet ifrån sin ägare, utan at han wet hwar det stadnat. Den som härmed riktat sit bok-förråd, kanske emot sin wilja, behagar lämna Magasinet åt mig; då det straxt skal ägaren tillställas.

Utur et hederligt hus på stora Hamne-gatan, år bortstulet et stort stryke-järn af malm, med en ny bolt. Skulle innehafwaren utbjuda detta til salu; lär waran röga gerningen, och ägaren kan då, genom mig, få sit igen.